

ÅRSBERETNING

Regnskapsåret 2019

Lásságámmi

Síftfelson forvaltar arven etter Nils-Aslak Valkoapik

Chicago 15.3.1995

og så er det sånn
ingenting går som planlagt
og da går det bra

og slik sett er det godt

Fra *Girddán, seivvodan* (DAT 1999)
Oversatt av Harald Gaski
Prosjektet «Månedens dikt» 2019

Innhold

1. VIRKSOMHETENS ART.....	4
2. FORTSATT DRIFT	4
3. ARBEIDSMILJØ, PERSONALE OG LIKESTILLING	4
4. MILJØRAPPORT.....	4
5. STYRETS VIRKSOMHET.....	5
5.1 Kunstner- og forskerboligen.....	5
5.2 Kunstnerskap og rettighetsforvaltning.....	6
5.3 Samlingsforvaltning	7
5.4 Organisasjon og administrasjon	7
5.5 Økonomi	9
6. ÅRSRESULTAT OG DISPONERING.....	9
7. OPPGAVER OG PLANER FREMOVER	10

*Forsidebilde: Nils-Aslak Valkeapää
(fra fotosamlinga)*

1. VIRKSOMHETENS ART

Stiftelsen Lásságámmi er en privat, ikke næringsdrivende stiftelse vedtatt opprettet 29. januar 2004. Stiftelsen blei oppretta av Sametinget, Troms fylkeskommune, Universitetet i Tromsø og Storfjord kommune. Hver av stifterne har en representant i styret, og i tillegg har arvingene og Samerådet hver sin styrerepresentant. Stiftelsen har sete i Storfjord kommune.

Hovedmålsetningene kan formuleres slik (utdrag fra vedtektenes § 2):

- Ta hand om og fremme den kulturelle og åndelige arven etter Nils-Aslak Valkeapää.
- Samle hans arbeider og rettighetene til hans verk i Lásságámmi og forvalte arven etter den ånd og filosofi som fremkommer i hans arbeider og utgivelser.
- Arbeide med å fremme Valkeapääs kunst, musikk og forfatterskap, veilede folk som vil bli kjent med eller fordype seg i Valkeapääs kunstnerskap og oppmuntre og hjelpe andre samiske kunstnere.
- Lásságámmi er samisk kulturhistorie og skal være et sted som stimulerer beboerne til fortsatt kunstnerisk utvikling, og til å forstå Valkeapääs livsholdning og univers.

2. FORTSATT DRIFT

Styret legger forutsetninger for fortsatt drift av stiftelsen til grunn ved avleggelsen av årsberetning og årsregnskap.

3. ARBEIDSMILJØ, PERSONALE OG LIKESTILLING

Stiftelsen har i regnskapsåret hatt to ansatte:

- Vaktmester 8 t/mnd
- Boligmedarbeider 8 t/mnd

Ved særskilt behov benyttes boligmedarbeider og vaktmester ut over de 8 timene.

Det er inngått avtale om kjøp av følgende tjenester:

- Storfjord kommune: Sekretariat for stiftelsen (30 % saksbehandling/daglig drift)
- Økonomihuset Storfjord: Regnskapsføring
- KomRev Nord: Revisjon
- Skibotn bilberging: Utrykning/vakthold Lásságámmi

Styret består av fire kvinner og to menn, med to kvinner og fire menn som vararepresentanter.

4. MILJØRAPPORT

Stiftelsen forurensar ikke miljøet.

5. STYRETS VIRKSOMHET

Det er avholdt to ordinære styremøter, og styret har behandlet 20 saker i regnskapsåret. I tillegg er det avholdt et utvidet strategimøte, der vararepresentanter og stifterne også var invitert til å delta. Årsmøtet 6. juni 2019 behandla de ordinære årsmøtesakene iht. vedtektene. Styrets sammensetning i siste driftsår har vært slik:

Storfjord kommune	Anne Dalheim (leder)	Inga Pirita Viik (vara)
Troms fylkeskommune	Kirsti Lervoll (nestleder)	Trond Agnar Eilifsen (vara)
Sametinget	Joar Nango (medlem)	Rawdna Carita Eira (vara)
UiT Norges arktiske universitet	Lena Aarekol (medlem)	Niklas Labba (vara)
Arvingene	Anne-Maret Labba (medlem)	Ánde Somby (vara)
Samerådet	Niko Valkeapää (medlem)	Nihkolas Valkeapää (vara)

5.1 Kunstner- og forskerboligen

5.1.1 Tildeling av opphold

Opphold i Lásságámmi lyses ut én gang i året, med søknadsfrist 1. september. Til sammen mottok styret 24 søknader i 2019. Til sammenlikning var det 21 søknader i 2018 og 17 søknader i 2017. Søknadene blei behandla av styret 26. september. Blant søkerne blei det plukket ut til sammen 10 søkere som fikk innvilget opphold for året 2020. Disse var Annukka Hirvasvuopio-Laiti, Elin Már Øyen Vister, Petra Howard, Katharina Skår Lisa, Astrid Fadnes, Ingrid Fadnes, Kari Sallamaa, Lena Kroik, Maarit Magga og Beaska Niillas.

De søkerne som har blitt innvilget opphold er oppfordret til å lage en enkel presentasjon av seg sjøl og sitt arbeid. Dette presenteres på stiftelsens nett- og Facebook-side slik at alle beboere til enhver tid er godt presentert for presse og andre interesserte. Beboerne har vært positive til å bidra til å skape omtale om boligen på denne måten, og er også generelt positive i sin omtale av oppholdet i boligen.

5.2.2 Arrangementer

Lásságámmi har som mål å også være en arena for kunst- og kulturopplevelser. I samarbeid med den finske Väyläfestivalen blei det arrangert et litteraturarrangement i Lásságámmi 4. juli. Arrangementet het *Vuostegulgii – Mothårs*, og var ved poet Inger-Mari Aikio og joiker Annukka Hirvasvuopio-Laiti. Publikumstallet var omlag 30 personer.

5.1.3 Omvisninger i boligen

Som et ledd i å oppfylle formålsparagrafens formulering om å arbeide med å fremme Valkeapääs kunst, musikk og forfatterskap og veilede folk som vil bli kjent med eller fordype seg i Valkeapääs kunstnerskap åpner styret for omvisninger i Lásságámmi for grupper som ønsker det.

I 2019 har det vært 12 ulike grupper inne (studenter, språksentre og andre), til sammen ca. 125 personer. Til sammenlikning var det fire grupper inne i 2018 (ca. 35 personer).

5.1.4 Byggforvaltning

De særegne takvinduene i *Váimmus*-rommet er i løpet av 2019 byttet ut. Vinduene var opprinnelig montert på en sånn måte at det var fare for lekkasjer. I tillegg viste det seg at det var skader i de ytterste glasslagene.

5.2 Kunstnerskap og rettighetsforvaltning

5.2.1 Arrangementer

I forbindelse med markeringa av Samefolkets dag arrangerte Stiftelsen Lásságámmi og Storfjord språksenter en spesialvisning av filmen *Solens Son*, med ca. 35 deltakere.

5.2.2 Oversettelser, utgivelser og nyttinger

- **Prosjekt «Månedens dikt»**
For å oppnå flere oversettelser blei prosjektet «Månedens dikt» igangsatt fra og med september 2016. Diktene presenteres på fire språk; samisk originalversjon, norsk, finsk og engelsk. Som første del av prosjektet er det valgt ut tekster fra boka *Girddán seivvodan* (Jeg flyr, jeg svever) fra 1999. Den er ennå ikke oversatt til noe annet språk. Prosjektet er gjennomført også i 2019 med seks publiserings, og vil bli videreført i 2020.
- **Manusarbeid *Eaidanás ealli***
Som en del av Arena-prosjektet er det etterlatte manuset til *Eaidanás ealli* gjennomgått og sammenstilt. Arbeidet er utført av DAT o.s.
- **Markering av fødselsdagen 23. mars**
Som en markering av fødselsdagen 23. mars blei et utdrag fra boka *Helsing frå Sameland* oversatt og publisert på nettsiden og Facebook.

5.2.3 Permanente utstillingslokaler

Stiftelsen har deltatt i Senter for nordlige folks arbeid (SNF) med å planlegge og skaffe finansiering til et forprosjekt for permanente lokaler for ei Áillohaš-utstilling. Sametinget og Troms fylkeskommune bevilget i 2019 til sammen kr. 190.000,- til forprosjektet. SNF er prosjekteier, og Stiftelsen Lásságámmi inngår i arbeidsgruppa.

5.2.4 Annet formidlingsarbeid

Stiftelsen har som mål at nettsida www.lassagammi.no skal inneholde faglige artikler om Nils-Aslak Valkeapää, slik at den kan bli en verdifull kilde for elever, studenter og andre som søker mer kunnskap om multikunstneren og innsikt i hans virke.

De to profilene på Facebook, en for Stiftelsen Lásságámmi som organisasjon og en offisiell artistprofil for *Nils-Aslak Valkeapää – Áillohaš* brukes som spredningskanaler for nyheter fra egne nettsider, og eksternt innhold som bygger opp under stiftelsens formål. Rekkevidden for innlegg er jevnt over god, og det er tydelig at den i stor grad bidrar til at artiklene på nettsiden blir lest.

5.2.5 Rettighetsforvaltning

Et behandlingsutvalg har fullmakt fra styret til å behandle løpende henvendelser om bruk av Nils-Aslak Valkeapääs verker. I løpet av 2019 er det registrert 16 formelle henvendelser om bruk av verker. Til sammenlikning var det 14 henvendelser i 2018 og 12 henvendelser i 2017. De fleste av disse gjelder gjengivelser av poesi, men også joik og stiftelsens fotosamling.

5.3 Samlingsforvaltning

5.3.1 Gjenstander

Med unntak av det som er i boligen Lásságámmi er gjenstandssamlinga fra Lásságámmi lagra i klimaregulert magasin i Burfjord (Nord-Troms museum). Inkludert i gjenstander er kunst og boksamlinga. Samlinga inneholder 2.776 gjenstander som er registrert og fotografert. Samtlige er katalogisert i museumsdatabasen Primus. 716 av gjenstandene er publisert i DigitaltMuseum.

5.3.2 Fotosamling

Fotosamlinga befinner seg i brannsikert arkiv hos Storfjord kommune. Samlinga kan deles inn i to kategorier med ulik status:

- **Dias og negativer**
Samtlige av stiftelsens dias og negativer er digitalisert, til sammen 16.572 objekter. 7.794 av disse er katalogisert i Primus (7.289 i 2018), og per i dag er 3.860 av disse tilgjengeliggjort for publikum på DigitaltMuseum (1.986 i 2018). Stiftelsen har i løpet av året vært i kontakt med en rekke kilder for å identifisere samlinga (personer, kontekst, dato o.l.).
- **Papirfoto**
Samlinga inneholder 457 papirfotografier. Disse er identifisert, men ikke digitalisert eller katalogisert i Primus. Følgelig er de heller ikke publisert på Digitalt Museum.

Det er et generelt prinsipp at ingen bilder fra f.eks. reiser publiseres før man har sikker informasjon om hvilken forbindelse det er, tidsrom, hvem som er avbildet o.l. Det må også gjøres vurderinger av forholdet til personopplysningsloven underveis. Dette er et svært kapasitetskrevenende arbeid.

5.4 Organisasjon og administrasjon

5.4.1 Administrativ kapasitet

Stiftelsen har siden etableringa kjøpt 20 % sekretærtjeneste fra Storfjord kommune, som tar seg av all saksbehandling og daglig drift av stiftelsen. Erfaringene viser at ved gjennomføring av spesielle tiltak ut over grunnleggende drift er det behov for større ressurser. Styret vedtok i 2013 å starte arbeidet med skaffe finansiering for å øke denne ressursen til 50 %. Målet er å kunne jobbe mer med utvikling. Man har delvis oppnådd dette målet etter at Troms fylkeskommune fra 1. januar 2018 økte sitt driftstilskudd for å imøtekomme tilskuddet fra Sametinget. En søknad om driftstilskudd fra Kulturrådet fra 2019 blei dessverre avslått.

For 2019 har stiftelsen utvidet kjøpet til 30 % gjennom en midlertidig avtale med Storfjord kommune i perioden februar - desember.

5.4.2 Pågående utviklingsprosjekter

- **Arena-midler, Sametinget**
Sametinget har innvilget kr. 300.000 til å utvikle stiftelsen gjennom fire delprosjekter: utvikling av permanent utstilling, digitalisering av fotosamlinga, utvikling av undervisningsopplegg og tilrettelegging av utgivelse. Prosjektet blei fullført i 2019. Se egne punkter.
- **Prosjektstøtte Kulturvern, Kulturrådet**
Kulturrådet innvilget i desember 2019 kr. 85.000,- til å kartlegge og fotografere Valkeapää sine verker. Prosjektet er et samarbeid med Henie Onstad kunstsenter, og vil bli gjennomført i 2020.

5.4.2 Samarbeid med andre institusjoner i regionen

- **Riddu Riddu-festivalen (RR)**
Stiftelsen Lásságámmi og RR inngikk en samarbeidsavtale i 2008, der et faglig seminar eller workshop i forbindelse med festivalen og mulighet for utvidelse innenfor aktuelle områder inngår. Fra 2015 inngår også et opphold i Lásságámmi til Årets Unge Kunstner, som i 2019 var Ánná Káísá Partapuoli.
- **Senter for nordlige folk (SNF)**
Stiftelsen Lásságámmi og SNF signerte en samarbeidsavtale i 2016, der et forprosjekt for å utrede muligheten for fast utstilling og magasin for Stiftelsen Lásságámmi i senteret er et sentralt punkt. Avtalen åpner også for samarbeid i andre forbindelser der det er naturlig, og som vil bidra til å styrke hverandre gjensidig. Avtalen er revitalisert 3. januar 2019.
- **Stiftelsen Samisk Musikkfestival i Kautokeino (Påskefestivalen)**
Stiftelsen Lásságámmi og Stiftelsen Samisk Musikkfestival signerte 4. mars 2019 en treårig samarbeidsavtale, der et opphold i Lásságámmi på 14 dager inngår som en del av Áillohaš musikkpris. Avtalen åpner også for samarbeid i andre forbindelser der det er naturlig, og som vil bidra til å styrke hverandre gjensidig.
- **DAT o.s.**
Stiftelsen har en ikke-formalisert, men jevnlig dialog med forlaget DAT o.s. både i saker som omhandler rettigheter til bruk av verker, og i forbindelse med andre spørsmål knyttet til utgivelser.

5.4.3 Internasjonal orientering

Stiftelsen har etablert et arrangementssamarbeid med den finske Väyläfestivalen. Se punkt 5.2.2.

5.5 Økonomi

5.1.1 Faste driftstilskudd

Stiftelsen har i 2019 mottatt driftstilskudd fra Sametinget (kr. 318.000,-), Troms fylkeskommune (kr. 310.500,-) og Storfjord kommune (kr. 55.110,-).

5.5.2 Rettighetsinntekter

Regnskapet for 2019 viser at inntektene fra forvaltning av rettigheter er på kr 45.198,-. Av dette skal 65 % fordeles på arvingene, med unntak av andelen allerede fordelte inntekter fra TEOSTO (kr. 22.515,-).

5.5.3 Egeninntekter

Stiftelsens egeninntekter kommer fra leieinntekter (kr. 26.936,-) og salg av egne produkter eller kommisjonsvarer (kr. 1.187,-).

5.5.4 Prosjektilskudd

Stiftelsen har i løpet av 2019 fått utbetalt kr. 300.000,- fra Sametinget som prosjektilskudd til utviklingsprosjektet (se punkt 5.4.2).

5.5.5 Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld utgjør kr 49.525,-.

5.5.6 Andre forhold

I tråd med nye økonomirutiner er det lagt opp til at 5 % av driftsbudsjettet avsettes til et disposisjonsfond årlig. Derfor var det satt opp et budsjett med kr. 36.000,- i overskudd. Det endelige overskuddet er høyere.

Det vises for øvrig til punkt 6.

6. ÅRSRESULTAT OG DISPONERING

Regnskapet for 2019 viser et overskudd på kr. 118.785,-. Styret foreslår at overskuddet legges til egenkapitalen.

7. OPPGAVER OG PLANER FREMOVER

Stiftelsen Lásságámmi har satt opp følgende hovedmål i sin strategi for perioden 2018-2020:

- Lásságámmi skal være den fremste kunstner- og forskerboligen i Sápmi.
- Valkeapää sitt kunstnerskap og hans rettigheter skal forvaltes på en best mulig måte.
- Stiftelsen skal forvalte sin samling på en forsvarlig måte, og utnytte samlingas potensiale for utvikling av nye prosjekter.
- Stiftelsens skal ha en administrasjon med utviklingsfokus og –kapasitet, og en organisasjon som utnytter sine ressurser mest mulig effektivt og bærekraftig.
- Stiftelsen skal ha en bærekraftig og forutsigbar økonomi.

Målene er fulgt opp med delmål for hvert enkelt område, og en handlingsplan som rulleres årlig.

Tromsø, 23. april 2020

Styreleder Anne Dalheim

Nestleder Kirsti Lervoll

Medlem Joar Nango

Medlem Niko Valkeapää

Medlem Anne-Maret Labba

Medlem Lena Aarekol